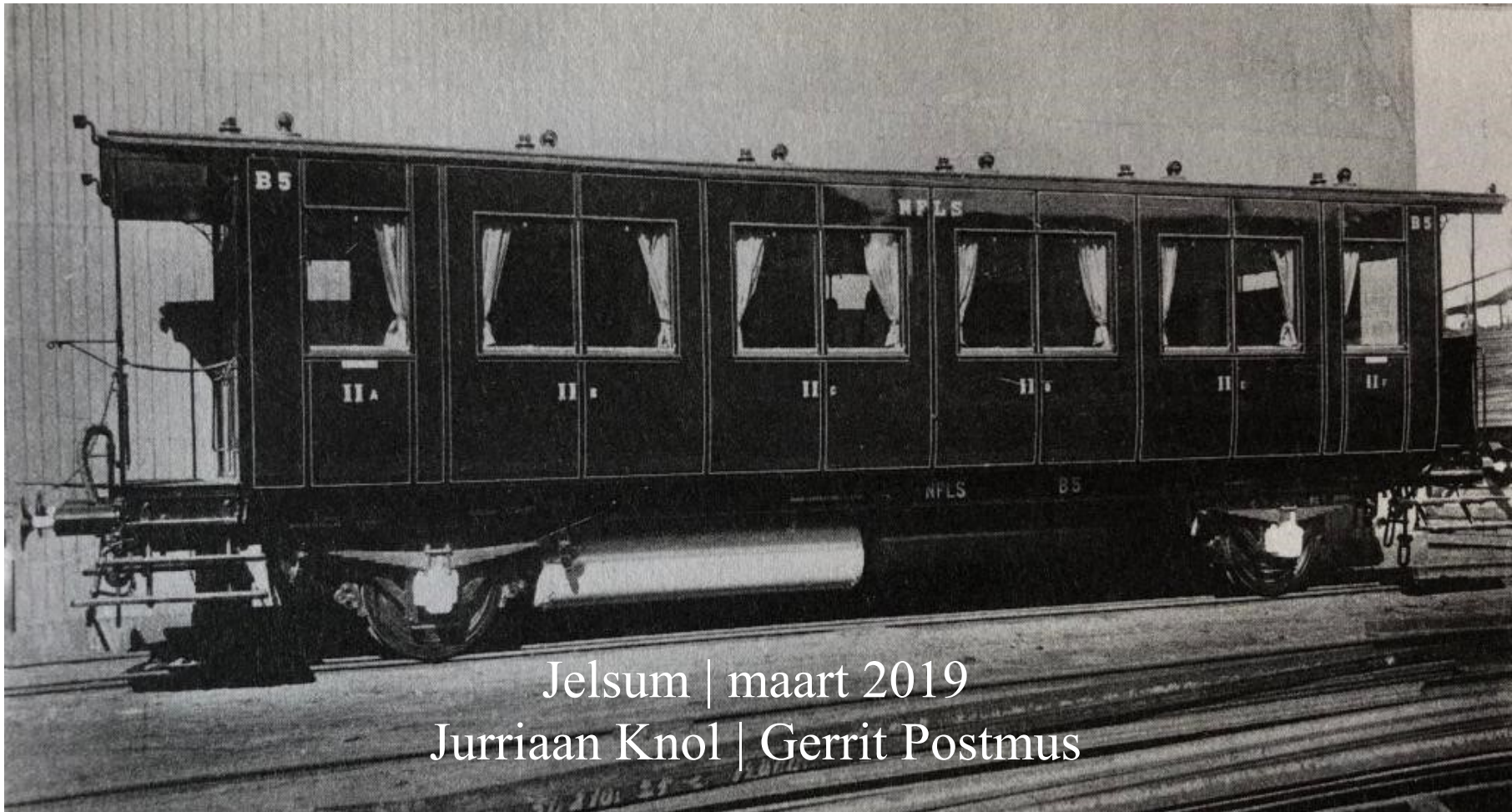

Projectplan spoorrijtuig Jelsum

Jelsum | maart 2019
Jurriaan Knol | Gerrit Postmus

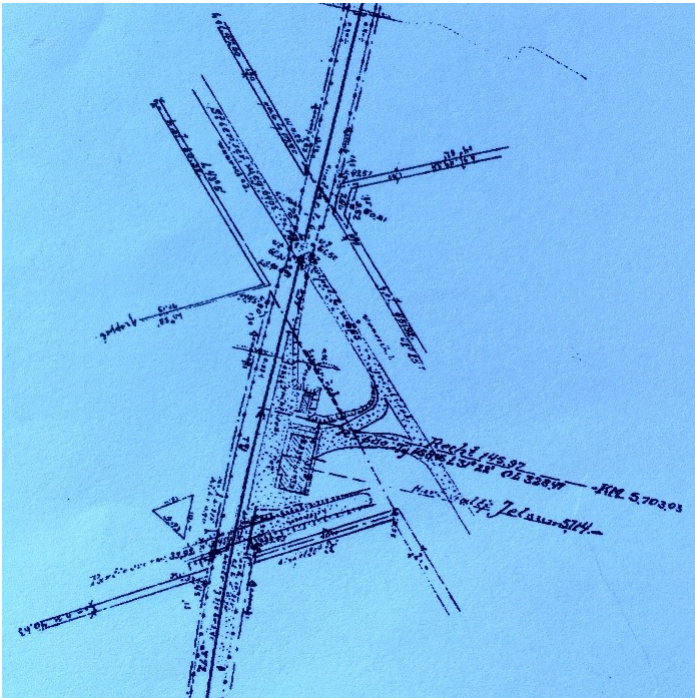
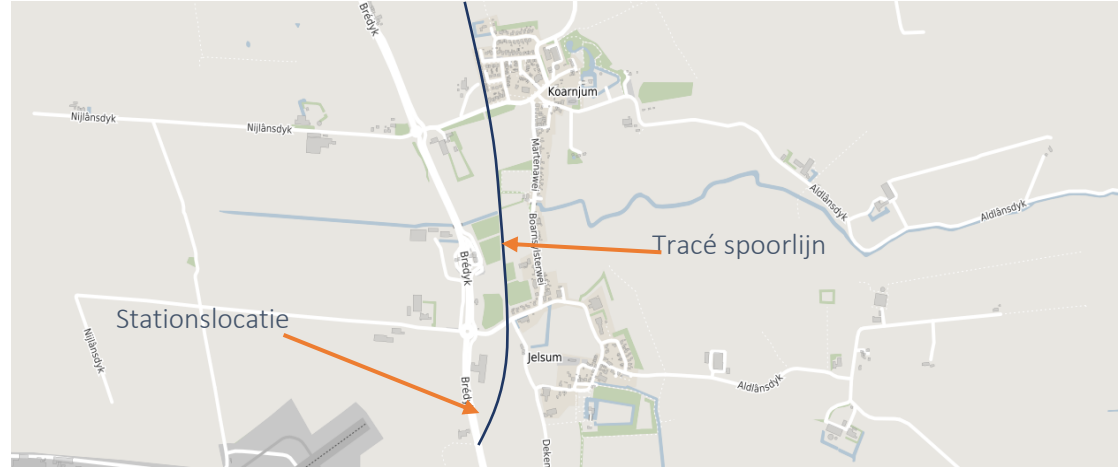
Rustpunt 'Station Jelsum'

LOCATIE | Historisch

Locatie Jelsum (voormalig station)

Locatie aan de spoorlijn

Op de luchtfoto wordt de stationslocatie van Jelsum getoond. Het kaartje ernaast maakt inzichtelijk waar de locatie aan de spoorlijn is gelegen. Het blauwe kaartje links betreft de oorspronkelijke bestektekening uit 1901 van het stationsgebied en de spoorlijn.

SAMENVATTING

In Friesland werd eind 1899 een netwerk aan lokaalspoorlijnen gerealiseerd. Deze spoorlijnen raakten nauw verweven met de samenleving en bleken vooral van belang voor de landbouw. Nadat in de jaren dertig het onrendabele reizigersvervoer werd gestaakt, zijn de lijnen nog decennialang gebruikt voor het vervoer van goederen. In Leeuwarden is enkele jaren geleden een waardevol restant van dit netwerk behouden gebleven door dit een speciale groenbestemming te geven. Dankzij de exploitatie van een Rustpunt (Priuwerij) kan een ander deel van de lijn nabij Jelsum een bijdrage leveren aan de sociaaleconomische ontwikkeling van de regio.

De Priuwerij wordt opgezet als een Rustpunt en sociale onderneming¹. Zij werkt daarin samen met Alliade/ Will BV, waartoe o.a. Doniastate in Stiens behoort. Dat houdt in dat de onderneming op basis van een gezonde bedrijfseconomische exploitatie voldoende inkomsten kan verwerven. Het is voor het voortbestaan dus niet afhankelijk van exploitatiesubsidies of andere vormen van structurele subsidie.

Aan de andere kant streeft de sociale onderneming ook maatschappelijke doelen na, die deels uit de exploitatie-inkomsten betaald kunnen worden. Afhankelijk van het ambitieniveau, zijn daarvoor wel aanvullende bedragen nodig. Daarvoor zijn verschillende creatieve oplossingen denkbaar, ook in de vorm van samenwerking met overheden, maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en MVO-bedrijven.

In de praktijk zal het Rustpunt (High Tea) in staat zijn om maatschappelijke opgaven op een creatieve manier met elkaar te verbinden.

Maatschappelijke baten:

- waarde als marketinginstrument voor de regio;
- cultuurhistorische waarde;
- ecologische en landschappelijke waarde;
- sociale waarde;

Het concept van de High Tea kan een belangrijke stap zijn in een groter masterplan waarmee de beleving rond de voormalige spoorlijn wordt versterkt. Dat masterplan is vertaald in ambities voor de lange termijn en concrete stappen op de korte termijn. De plannen komen

¹ www.rustpunt.nu

niet tot stand door het opstellen van een “blauwdruk”. Er zijn wel hoge ambities, zodat er een duidelijke en gedeelde focus is. Dit helpt bij het stellen van doelen en prioriteiten, maar draagt ook bij aan een gedreven inzet van de betrokken partijen.

Of de doelen worden gerealiseerd, en zo ja, in welke volgorde en op welke termijn, is afhankelijk van de kansen die zich voordoen. Zo is het mogelijk om het investeringsbedrag te beperken, door op “natuurlijke” momenten aan te haken bij (gebieds)ontwikkelingen. Doordat zich telkens nieuwe kansen voordoen, blijft er voldoende vaart in het project, zodat het zich op “organische” wijze steeds verder ontwikkelt.

Op korte termijn (medio 2019) is het onder andere de bedoeling om het voormalige stationsgebied van Jelsum te ontwikkelen als Rustpunt | pleisterplaats voor fietsers en wandelaars. Daartoe zal op de locatie een stuk spoor van ongeveer 24 meter worden aangelegd waarop een replica van een historisch NFLS-rijtuig zal worden geplaatst welke zal gaan functioneren als Rustpunt aan het fiets- wandelpad Jelsum – Stiens.

Voor een optimale samenwerking is het van belang dat de subsidieverstrekker (Provincie Fryslân) en de raad van Leeuwarden het concept van de High Tea niet zien als een puur commerciële onderneming, maar deze als sociale onderneming herkent en erkent. Dan kan er ruimte ontstaan om afspraken te maken, bijvoorbeeld door samen te bekijken welke maatschappelijke en sociale doelen van de gemeente mede door het project kunnen worden ingevuld. Ook kan er dan beter ingespeeld worden op de gemeentelijke/ provinciale prioriteiten. Door gebruik te maken van elkaars sterke kanten, kunnen beide partijen daarbij winnen. Een relatief kleine bijdrage van de overheid aan het project kan een grote maatschappelijk impact hebben (olievlekwerking).

Het aangedragen project is niet gericht op het behalen van winst maar wel op rendement. Door uit te gaan van een gezond verdienmodel verschaft dat de organisatie juist de mogelijkheid om het behaalde rendement zo in te zetten dat het project op organische wijze kan doorontwikkelen naar de herontwikkeling en eventuele bouw van het station. Als eerste fase in dat traject komt de plaatsing van het Spoorrijtuig aan de orde op basis waarvan het project handen en voeten kan krijgen. Zonder het rijtuig en de bemensing vanuit Alliade/ Will BV zou voortgang van het project afhankelijk worden van subsidies om die doelen te bereiken.

De provincie heeft via het Iepen Mienskip Fonds een financiële bijdrage geleverd aan het project. De particuliere investeringen komen daar nog bij maar zijn inmiddels geborgd. Met de bijdrage van het Iepen Mienskip Fonds worden de aankoop en bouw van het spoorrijtuig en de inrichting van het terrein als Rustpunt geconcretiseerd. De uiteindelijke doorontwikkeling van het stationsgebied, bijvoorbeeld herbouw van het station van Jelsum kan alsdan vanuit het Leadertraject verder worden ondersteund.

De stationslocatie – het rijtuig als beleving in combinatie met het Rustpunt en de priuwjerij - als bescheiden inkomstenbron voor toekomstige doorontwikkeling van de stationslocatie en oude spoorbaan!

Draagvlak

Wil BV

“Een verrijking voor het toerisme aan de Noordkant van Leeuwarden”

Het mooie landelijke gebied tussen Leeuwarden en Stiens is uitermate geschikt voor fietsers en wandelaars. Wat ontbreekt is een rust- en startpunt waar men op originele wijze de sfeer van de omgeving kan proeven.

Door het opzetten van dit unieke project kan de gehele omgeving profiteren van de toeloop van dagtoerisme. De Friesche High Tea kan hierin een grote rol van betekenis hebben. Door van deze locatie een dagbestedingsproject of een leer- werkplek te maken voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt zal het tevens een maatschappelijke meerwaarde hebben voor de Gemeente Leeuwarden.

Vele hulpvragen vanuit de W(wet) M (maatschappelijke) O (ondersteuning) zijn gericht op de vraag naar horecawerkzaamheden. Niet alleen de benodigde vaardigheden aanleren maar met name het participeren en in contact komen met andere mensen is hierin van groot belang.

Vanuit Wil bv, onderdeel van Stichting Alliade, hebben wij hierin al jarenlang positieve ervaringen op dit gebied. Naast het runnen van Kinderboerderij Doniastate en MFC De Skalm zouden wij graag een rol van betekenis willen hebben in de bedrijfsvoering van de Friesche High Tea.

Hille Bergsma, Operationeel Manager Wil BV

Rustpunt

Missie: Op bestaande erven, langs routestructuren in het buitengebied, aanbrengen van laagdrempelige voorzieningen waar deze niet aanwezig zijn en deze in stand houden.

Gelegen aan een fiets- of wandelroute, treffen passerende fietsers of wandelaars, herkenbaar aan het rustpuntbord tussen eikenhouten palen, een -uit inlands hout vervaardigde- robuuste picknickset en een typisch boomstam-fietsrek een vaak onverwachte en mooi gelegen plek aan waar gepauzeerd kan worden en men een kop koffie, thee of beker limonade kan nuttigen met iets lekkers er bij; dit tegen een vrijwillige bijdrage. Ook kan van het toilet gebruik gemaakt worden.

Rustpunten zijn een initiatief van Heemskerk Advies- en Ontwikkelingsbureau en neergelegd in Stichting Rustpunt. Meestal zijn Rustpunten ingericht bij bebouwing (een boerderij of 'landhuis') en bieden ze de recreant een plek om even op adem te komen, een kopje koffie te drinken en eventueel een elektrische fiets op te laden. In heel Overijssel, Gelderland, Groningen, Utrecht, Friesland, Drenthe (nieuw vanaf 2018), Laag Holland en West-Friesland (NH) zijn inmiddels ruim 575 Rustpunten actief. In Zuid-Holland loopt inmiddels een proef met enkele Rustpunten.

Op de meeste locaties kun je een kijkje nemen op het erf zelf en iets opsteken over cultuurhistorie van het pand en de streek of over de passie van de bewoner zelf. Op enkele Rustpunten zullen tevens eigen agrarische producten te koop aangeboden worden; in sommige gevallen kan de bezoeker de boerderij, een beeldentuin of museum bekijken of een Bed & Breakfast overnachting boeken. Op elk Rustpunt is een gedetailleerde kaart aanwezig van het gebied, waarop alle punten, inclusief naam, adres en woonplaatsgegevens vermeld staan.

Er is vaak informatie aanwezig over welke horecagelegenheid of belevingsplek een mogelijk volgende stop kan zijn. Voor smartphones zijn alle locaties gratis te uploaden vanaf de website rustpunt.nu, terwijl ook een digitale fietsrouteplanner en de Rustpuntzoeker op die site aanwezig zijn.

Fred Heemskerk, directeur stichting Rustpunt

